

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.III.20.323/2025/14. szám

A tanács tagjai: Salamonné dr. Piltz Judit a tanács elnöke

Dr. Bajnok István előadó bíró

Dr. Gáspár Mónika bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

Dr. Zumbók Péter bíró

A felperesek: Felperes1

(Cím2) I. rendű

Felperes2

(Cím2) II. rendű

Felperes3

(Cím3) III. rendű

A felperesek képviselője:

Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda

(Cím2,

ügyintéző: dr. Ölveczky István ügyvéd)

Az alperes: Alperes1

(Cím1)

Az alperes képviselője:

Pintér és Szabó Ügyvédi Iroda

(Cím4,

ügyintéző: dr. Szabó Tamás ügyvéd)

A per tárgya: szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezményei

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 57.Pf.634.891/2024/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budai Központi Kerületi Bíróság 17.P.20.593/2024/8.

Rendelkező rész

A Kúria a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasítja.

A jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott részét hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes mint hitelező és a III. rendű felperes mint adós 2005. február 24-én lakásvásárlási kölcsönszerződést kötöttek, amely alapján az alperes 104.823,15 svájci frank összegű kölcsönt nyújtott a III. rendű felperesnek 180 hónap futamidőre.

[2] A szerződés VII.1. pontja egyebek mellett tartalmazta, hogy a bank a kölcsönszerződést jogosult azonnali hatállyal felmondani:

- a Polgári Törvénykönyv 525. §-ában felsorolt bármely esetben,
- ha az adós a jelen kölcsönszerződés bármely rendelkezését megszegi, ideértve különösen a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek nem, vagy késedelmes teljesítését.

[3] A 2005. február 24-én közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatban a III. rendű felperes kötelezettséget vállalt a kölcsön és járulékai visszafizetésére, és néhai Ö. az adós kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettsége teljesítéséért készfizető kezességet vállalt.

[4] Az alperes 2009. szeptember 23. napján a kölcsönszerződést magánokiratban felmondta az Általános Üzleti Feltételek 18.2. pontjában meghatározott jogával élve arra hivatkozással, hogy a III. rendű felperes a szerződésben foglalt fizetési kötelezettségeinek többszöri felszólítás ellenére sem tett eleget. A közjegyző 2015. június 19. napján az alperes magánokirati felmondását megerősítő nyilatkozatát közokiratba foglalta.

[5] A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben (a továbbiakban: DH1 tv.) rögzített elszámolás szabályairól és egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) értelmében az alperes elszámolt a III. rendű felperessel.

[6] Az alperes a III. rendű felperessel és néhai Ö-vel, valamint a II. rendű felperessel szemben közvetlen végrehajtást kezdeményezett.

[7] Az I. rendű felperes tulajdonjogát az ingatlan 29/50 tulajdoni hányadára 2020. december 7-én, a II. rendű felperes tulajdonjogát az ingatlan 21/50 tulajdoni hányadára 2018. május 30-án vétel jogcímén jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[8] A felperések keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a III. rendű felperes és az alperes között 2005. február 24-én létrejött kölcsönszerződés VII.1. pontjának második bekezdése azon rendelkezése, amely szerint „ha az adós a jelen kölcsönszerződés bármely rendelkezését megszegi, ideértve különösen a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek nem vagy késedelmes teljesítését” érvénytelen. Utaltak arra, hogy az

érvénytelenség jogkövetkezménye a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése alapján az, hogy a felek közötti szerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 239. § (2) bekezdése alapján nem dől meg, azaz az érvénytelen rész nélkül továbbra is teljesítendő, továbbá tekintettel arra, hogy a kölcsönszerződés nem volt felmondható, a közjegyző előtt 2015. június 19. napján kelt közokiratba foglalt felmondás joghatás kiváltására nem alkalmas.

[9] A felperesek érvelése szerint a tisztességtelen szerződési feltétel érvénytelen, ezért a szerződésből kiesik, a kiesett rendelkezést a bíróság nem jogosult a Ptk. diszpozitív rendelkezésével (rég. Ptk. 525. §) helyettesíteni [Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-80-82/21. számú ítélete]. A felperesek egyértelműen úgy nyilatkoztak, hogy a további megállapításokat nem önálló megállapítási keresetként, hanem az érvénytelenség jogkövetkezményeként érvényesítik a DH2 tv. 37. § alapján.

[10] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

[11] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban meghozott ítéletével az I. és II. rendű felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a III. rendű felperes és az alperes között 2005. február 24-én létrejött kölcsönszerződés VII.1. pont második bekezdésének azon rendelkezése, amely szerint „ha az adós a jelen kölcsönszerződés bármely rendelkezését megszegi, ideértve különösen a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek nem vagy késedelmes teljesítését”, érvénytelen; a szerződés érvénytelenségi ok által nem érintett további részei érvényesek; amelynek következtében a közjegyző 2015. június 19. napján kelt közokiratba foglalt felmondása joghatás kiváltására nem alkalmas.

[12] Határozatának indokolása szerint a keresetet a fogyasztókkal kötött szerződésben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv), a régi Ptk. rendelkezései, valamint a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése alapján bírálta el. Kitért arra, hogy az érvénytelenség általános jogkövetkezményeit nem a teljes szerződésre, csak a szerződés érvénytelenségi ok által érintett részére kell alkalmazni. A szerződés érvénytelenségi ok által érintett részéhez, az érvénytelen kikötéshez fűződő joghatás – a kikötés érvényessé nyilvánítása nélkül – nem állhat be, arra jogosultságot alapítani nem lehet. Kiemelte: a szerződés érvénytelenségi ok által nem érintett részei azonban érvényesek, a szerződés az érvénytelen rész nélkül, változatlan tartalommal köti a feleket.

[13] Megállapította, hogy a kereset a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésének megfelel, de ennek előterjesztésére csak a szerződést kötő III. rendű felperes jogosult, ezért az I. és II. rendű felperes keresetét keresetösségi jog hiányában elutasította.

[14] A III. rendű felperes keresetét megalapozottnak találta és megállapította, hogy a kölcsönszerződés VII.1. pontjának keresettel támadott rendelkezése tisztességtelen a régi Ptk. 209/B. § (1) bekezdése szerint. Megítélése szerint e rendelkezés a szerződő felek jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára. A Kúria 4/2021. PJE

határozata IV.4. pontjában foglaltakat és az EUB C-421/14. számú ítéletét is figyelembe véve úgy foglalt állást, hogy a szerződés VII.1. pontja – amely nem tartalmazza, hogy mely összegű vagy mely mértékű fizetési kötelezettség elmulasztása jár a szerződés felmondásával – tisztességtelen. Kifejtette, hogy a kölcsönszerződés azonban a tisztességtelen rész elhagyásával is teljesíthető.

[15] Az elsőfokú bíróság a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésére figyelemmel helytállónak találta a III. rendű felperes jogkövetkezmény levonása iránti kérelmét, amely szerint a szerződéses rész kiesése következtében a közjegyző közokiratba foglalt felmondás joghatás kiváltására nem alkalmas.

[16] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet azon megállapítását, hogy a „szerződés érvénytelenségi ok által nem érintett további részei érvényesek; melynek következtében a közjegyző 2015. június 19. napján kelt közokiratba foglalt felmondás joghatás kiváltására nem alkalmas” mellőzte, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[17] Határozatának indoklása szerint a felperések anyagi jogszabályokon alapuló megállapítást kértek, ezért a megállapítási keresetnek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdésében írt feltételeit az elsőfokú bíróságnak nem kellett vizsgálnia.

[18] Rögzítette, hogy a perbeli kölcsönszerződés a DH2 tv. hatálya alá tartozik. Ennek 37. § (1) bekezdése azonban – a másodfokú bíróság megítélése szerint – akkor irányadó, ha a DH1 és DH2 tv. hatálya alá tartozó szerződést érintő érvénytelenségi ok a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezi, vagy ha a fogyasztói szerződés részbeni érvénytelensége folytán (valamely szerződéses kikötés érvénytelensége miatt) az egész szerződés érvényessége megdől a régi Ptk. 239. § (2) bekezdése szerint. Kifejtette, hogy az érvénytelenség DH2 tv. 37. § (2) bekezdésében meghatározott jogkövetkezményei valamelyikének alkalmazhatósága és kérelmezésének szükségessége azokra az esetekre vonatkozik, amikor a szerződést – akár részleges érvénytelenség okán is – érvényessé vagy hatályossá kell nyilvánítani, mert a szerződésből eredő, a főszolgáltatást érintő kölcsönös szolgáltatások alapján teljesített vagyonmozgások helyreállítása szükséges, a felek közötti elszámolással.

[19] Utalt arra, hogy jelen esetben a felperések a III. rendű felperes és az alperes között létrejött kölcsönszerződés egyik felmondási okra vonatkozó szerződéses rendelkezése érvénytelenségét kérték megállapítani. Kiemelte: e szerződéses kikötés érvénytelensége ugyan a kölcsönszerződés részbeni érvénytelenségét eredményezi [rég Ptk. 239. § (2) bekezdés], azonban az egész szerződés nem dől meg. Az érvénytelen szerződéses rendelkezés a kölcsönszerződésből kiesik, a kölcsönszerződés azonban a tisztességtelen szerződéses rendelkezés nélkül is teljesíthető. A DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében kötelezően előírt jogkövetkezményeket ezért ez esetben nem tartotta alkalmazhatónak, mert nincs mit érvényessé, vagy hatályossá nyilvánítani, a keresettel érintett szerződéses rendelkezés érvénytelensége a perbeli esetben a felek közötti elszámolást sem érinti. Így a hivatkozott szerződéses rendelkezés érvénytelenségének megállapítása a régi Ptk. 239/A. §-a szerint kérhető.

[20] Indokolása szerint a feleket szerződéses szabadságuknál fogva megilleti az a jog, hogy szerződésükben meghatározzák, mik azok a tényállások, magatartások, amit súlyos szerződésszegésnek tekintenek, ezáltal a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontját konkrét tartalommal töltsék ki. E joguknak a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése azonban annyiban gátat szab, hogy szerződéses szabadságuk arra nem terjed ki, hogy a fogyasztói szerződésben tilalmazott, tisztességtelenséget eredményező tényállású tartalommal töltsék ki a generális szabályt.

[21] A másodfokú bíróság megítélése szerint a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontjának tartalommal való kitöltése, a „más”, súlyos szerződésszegés tényállási elemeinek felek általi meghatározása nem jelent a jogszabályi rendelkezéstől való eltérést. Ellenkezőleg: a felek jogszabályi felhatalmazás alapján a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés a)-d) pontjaiban meghatározott tényállásokon túl további ilyenként minősülő tényállásokat határozhatnak meg. Utalt arra, hogy amennyiben az adott felmondási okot tartalmazó szerződéses rendelkezés joghatás kiváltására alkalmatlan, arra a hitelező felmondást nem alapíthat, annak helyébe azonban jogszabályi tartalom nem lép. Kiemelte: a bíróság az érvénytelen és a szerződésből kiesett feltételt a jogszabály diszpozitív rendelkezésével nem pótolja. Nem tartotta ezért alappal hivatkozhatónak és a kereset elbírálása során irányadónak az EUB C-80-82/21. számú ítélet azon rendelkezését, amely szerint a fogyasztói irányelv 6. cikk (1) bekezdésével és 7. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétes az olyan ítélkezési gyakorlat, amely szerint a nemzeti bíróság a fogyasztói szerződésben foglalt olyan tisztességtelen feltétel semmisségének megállapítását követően, amely nem eredményezi e szerződés egészének semmisségét, a nemzeti jog diszpozitív rendelkezésével helyettesítheti.

[22] Ezen indokok alapján – álláspontja szerint – az uniós jog értelmezése sem merült fel a kereset elbírálásával összefüggésben, a felperesek által feltett kérdés [összeegyeztethető-e a fogyasztói irányelv 3. cikk (1) bekezdésével, 6. cikk (1) bekezdésével és 7. cikk (1) bekezdésével, ha a szerződés felmondást szabályozó rendelkezés tisztességtelensége mellett a szerződés jogszabályra hivatkozással felmondható marad] megválaszolása érdekében az előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése a Pp. 130. § (1) bekezdése alapján nem indokolt a másodfokú bíróság szerint, ezért az erre irányuló kérelmet elutasította Pp. 130. § (3) bekezdés alkalmazásával.

[23] Abban ugyanakkor érdemben egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy a kölcsönszerződés VII.1. pontjának támadott rendelkezése tisztességtelen. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek a kölcsönszerződés VII.1. pontjának a felperesek által hivatkozott kitétele érvénytelenségét megállapító rendelkezését helybenhagyta.

[24] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a felperesek nyilatkozata szerint keresetük nem keresethalmazat, a kölcsönszerződés támadott rendelkezése érvénytelenségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményei levonását kérik. Rögzítette: azt, hogy a bíróság tegyen olyan ítéleti megállapítást, hogy „a szerződés továbbra is érvényes”, illetve a közjegyzői okiratba foglalt „2015. június 19-én kelt felmondás joghatás kiváltására nem volt alkalmas” nem önálló megállapítási keresetként, hanem jogkövetkezményként kérték a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése alapján.

[25] A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése szerint a devizaszerződés érvénytelensége esetén a fogyasztó a régi Ptk. 237. § (1), illetve (2) bekezdésében írt jogkövetkezmények közül csak a szerződés érvényessé vagy hatályossá nyilvánítását kérheti a felek közötti elszámolással, azonban e jogkövetkezmények a perbeli részleges érvénytelenség esetén nem alkalmazhatóak. Kifejtette: az érvénytelenség általános jogkövetkezménye, hogy az ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, vagyis a felek által célzott joghatások nem érhetők el [1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pont]. A szerződés részleges érvénytelensége esetén az érvénytelen kikötések kiesnek a szerződésből, azokhoz – az érvénytelenség általános jogkövetkezményének megfelelően – joghatás nem fűződhet. Megítélése szerint a keresetben „jogkövetkezményként” előterjesztett további kérelmek tehát a DH2 tv. alapján nem terjeszthetők elő, hanem azok egyfajta, a Pp. 172. § (3) bekezdésében szabályozott önálló megállapítási keresetnek minősülhetnének. Álláspontja szerint a Pp. 172. § (3) bekezdése azonban a kért tartalmú megállapítások előterjesztését nem teszi lehetővé, azokat az elsőfokú ítélet rendelkező része szükségtelenül tartalmazza, így mellőzendők.

[26] Kiemelte, hogy a felperesek kifejezetten úgy nyilatkoztak, hogy a felmondás „jogszerűtlenségének” megállapítását nem kérik. Azzal érveltek, hogy nincs jelentősége annak, az alperes mely szerződéses rendelkezés vagy jogszabályhely alapján mondott fel, a III. rendű felperes kése delme a felmondáskor fennállt-e, tartozás milyen összegű volt, ezek megalapozhatták-e súlyos szerződésszegésre alapított felmondást. Álláspontjuk szerint önmagában az, hogy a szerződés VII.1. pontjának hivatkozott rendelkezése érvénytelen, ezért a szerződésből kiesik és a tisztességtelennek minősülő szerződéses rendelkezés jogszabály diszpozitív rendelkezésével nem helyettesíthető, megalapozza a „felmondás joghatás kiváltására képtelenségét, a felmondáshoz fűződő jogkövetkezmények mellőzését”.

[27] Ez az érvelés azonban a másodfokú bíróság álláspontja szerint téves, az adott esetben az érvénytelen szerződéses rendelkezés diszpozitív jogszabályi rendelkezéssel pótlásra nem került. Kifejtette, hogy a tisztességtelen rendelkezés a szerződésből kiesett, ami azonban nem akadálya annak, hogy a hitelező az adós súlyos szerződésszegése miatt a szerződést akár a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés a)-d) pontjaiban megjelölt okok alapján, akár más, objektíve súlyosnak minősülő szerződésszegésre hivatkozással felmondja. Indokolása szerint amennyiben a per tárgya annak megállapítása, hogy a felmondás joghatás kiváltásra alkalmas volt-e – azaz az alperes jogszerűen gyakorolta-e a felmondás jogát –, úgy e körben jelentősége annak van, hogy a tartozás összege és a késedelem megvalósít-e a régi Ptk. 525. § (1) bekezdés e) pontja szerinti súlyos szerződésszegést. Amennyiben igen, s ekként a szerződés a jogszerű felmondás folytán a futamidő lejártá előtt megszűnt, úgy azzal az alperes visszakövetelési joga megnyílt, a felmondással a teljes tartozás egyösszegben esedékessé vált. Ha azonban a felmondás nem jogszerű, nem alkalmas joghatás kiváltására, úgy „nem lép hatályba az azonnali egyösszegű visszakövetelés joga”, és nem teszi hatálytalanná az esedékességre vonatkozó rendelkezéseket.

[28] A másodfokú bíróság mindezek alapján mellőzte az elsőfokú ítélet azon megállapítását, hogy a „szerződés érvénytelenségi ok által nem érintett további részei érvényesek; melynek következtében a közjegyző 2015. június 19. napján kelt közokiratba foglalt felmondása joghatás kiváltására nem alkalmas”. Előbbit azért, mert szükségtelennek ítélte, utóbbit, mert a per tárgyát a III. rendű felperes másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozata szerint sem képezte a konkrét felmondás, azon érvét pedig, amely szerint az érvénytelen felmondási ok kiesése esetén a szerződést felmondani egyáltalán nem lehet, alapjaiban

tévesnek minősítette. Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[29] A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak az elsőfokú ítéletet részben megváltoztató rendelkezésének a hatályon kívül helyezését, és ebben a részében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Állították, hogy a jogerős ítélet sérti az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló lisszaboni szerződés kihirdetéséről szóló 2007. évi CLXVIII. törvény III. mellékletének 17. pontját, a fogyasztói irányelv 6. cikk (1) bekezdését, 7. cikk (1) bekezdését és a régi Ptk. 239. § (2) bekezdését.

[30] Előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését kérték abban a kérdésben, hogy „a tisztességtelen felmondás után van-e lehetőség jogszabályon alapuló felmondásra, különös tekintettel arra, hogy az első- és másodfokú bíróság ellentétesen értelmezte a fogyasztói irányelvet a tisztességtelen feltételek jogkövetkezményét illetően”.

[31] Felülvizsgálati érvelésük szerint az EUB ítélkezési gyakorlata következetes abban, hogy ellentétes a fogyasztói irányelvvel az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely szerint a nemzeti bíróság a fogyasztó és a szolgáltató között létrejött szerződésben foglalt olyan tisztességtelen feltétel semmisségének a megállapítását követően, amely nem eredményezi e szerződés egészének semmisségét, e feltételt a nemzeti jog diszpozitív rendelkezésével helyettesítheti.

[32] Álláspontjuk alátámasztásául hivatkoztak az EUB C-80/21-C82/21. számú egyesített ügyekben meghozott ítéletére, a C-618/10., C-488/11., C-705/21. és C-6/22. számú ügyekben meghozott ítéleteire, amelyeknek a véleményük szerint releváns tartalmát részletesen idézték.

[33] Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet „tartalmában teljes egészében mellőzte az uniós jogot”, amelynek alapvető elve szerint a tisztességtelen feltételt alkalmazót szankcionálni kell. A másodfokú bíróság szerintük tévesen gondolta úgy, hogy elegendő a tisztességtelen feltételt elhagyni, és a hitelezőnek ilyenkor joga van visszatérni a jogszabályi feltételekhez. Ezt az értelmezést ellentétesnek tartották a hivatkozott EUB döntésekkel, amelyek lényege szerint a tisztességtelen feltételek alkalmazását végleg meg kell szüntetni. A másodfokú bíróságnak azt is figyelembe kellett volna szerintük venni, hogy „akár szerepel a szerződésben, akár nem, a tisztességtelen feltételek alkalmazásának nem lehet az a következménye, hogy csak kiesik a tisztességtelen feltétel, és a törvényes szint megmarad a hitelező számára.” Érvelésük szerint ilyen esetben ugyanis nincs visszatartó erő, hiszen nem kerül rosszabb helyzetbe, mint aki nem próbálkozott a tisztességtelenséggel.

[34] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[35] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[36] A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott részét a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felperesek által megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

[37] A Kúria elsőként a felperesek által indítványozott előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét vizsgálta. Az EUMSZ 267. cikk (2) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali eljárást a jogvita eldöntéséhez szükséges uniós jogkérdés vonatkozásában lehet indítványozni. Nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a felmerülő jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, a hivatkozott uniós rendelkezést az EUB már értelmezte, vagy az uniós jog helyes értelmezése annyira nyilvánvaló, hogy azzal kapcsolatban észszerű kétség nem merül fel (283/81. sz. CILFIT-ügy 21. pont). A felperesek a fogyasztói irányelv 6. cikk (1) bekezdésének és 7. cikk (1) bekezdésének értelmezése körében indítványozták előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Kúria kiemeli, hogy az EUB már számos – részben a felperesek által is hivatkozott, de különösen a C-80/21-C-82/21. számú egyesített ügyekben meghozott – határozatában értelmezte a felperesek által relevánsnak tartott jogkérdést, és a Kúria megítélése szerint további értelmezést nem igénylő tartalommal abban állást foglalt már. Egyértelműen kifejtette, hogy a fogyasztói irányelv 6. cikk (1) bekezdésével és 7. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétes az olyan ítélkezési gyakorlat, amely szerint a nemzeti bíróság a fogyasztói szerződésben foglalt olyan tisztességtelen feltétel semmisségének megállapítását követően, amely nem eredményezi e szerződés egészének semmisségét, a nemzeti jog diszpozitív rendelkezésével helyettesítheti. Ehhez képest nem merült fel olyan új, sajátos kérdés, körülmény, amely indokolná az EUB előtt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését a felperesek által hivatkozott jogkérdésben, hiszen a felülvizsgálati érvelésüket erre a jogértelmezésre építették. A Kúria ezt meghaladóan azonban egyetértett a másodfokú bírósággal abban is, hogy a jelen per érdemi elbírálása körében a felperesek által hivatkozott fenti jogkérdés nem is merült fel. A Kúria mindezek alapján nem találta indokoltnak, így elutasította a felperesek kérelmét az EUB előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére a Pp. 130. § (3) bekezdése alapján.

[38] A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása során az alábbiakra kellett figyelemmel lenni.

[39] A régi Ptk. 239. § (2) bekezdése szerint fogyasztói szerződés részbeni érvénytelensége esetén csak akkor dől meg, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető. A felperesek felülvizsgálati kérelmükben e jogszabályi rendelkezés megsértését minden alap nélkül állították. A per során ugyanis következetesen – még a felülvizsgálati tárgyaláson is – maguk is határozottan úgy nyilatkoztak, hogy a „kiesett (tisztességtelen) szerződési feltétel ellenére a perbeli szerződés többi része érvényes és teljesíthető”. A jogerős ítélet ezzel megegyező álláspontot foglalt el, hiszen annak jogi indokolása szerint a másodfokú bíróságnak is az volt az egyértelmű jogi következtetése – ebben a körben egyébként egyetértve az elsőfokú bírósággal –, hogy a perbeli kölcsönszerződés a tisztességtelen szerződéses rendelkezés nélkül is teljesíthető.

[40] Ettől eltérő jogkérdés volt annak a megítélése, hogy a perbeli szerződéses rendelkezés tisztességtelensége, és ennek folytán annak a szerződésből való kiesése miatt a perbeli kölcsönszerződést még egyáltalán fel lehetett-e mondani.

[41] A felpereseknek a per során végig, és a felülvizsgálati kérelmükben is fenntartott és részletesen megindokolt érvelése lényegét tekintve az volt, hogy a tisztességtelen szerződési feltétel kiesése önmagában „megalapozza a felmondás joghatás kiváltására képtelenségét, a felmondáshoz fűződő jogkövetkezmények mellőzését”. Ellenkező következtetésre szerintük csak a tisztességtelennek minősülő szerződéses rendelkezés nemzeti jog szerinti diszpozitív rendelkezésének helyettesítésével vagy pótlásával lehet jutni.

[42] A Kúria ezzel az érveléssel nem értett egyet. Megítélése szerint az eljárás másodfokú bíróság ebben a körben kifejtett jogi álláspontja során helyesen hivatkozta és értelmezte az EUB releváns, a felperesek által is hivatkozott határozatait, és jogszabálysértés nélkül, az irányadó bírósági gyakorlatnak megfelelően foglalt állást a felpereseknek a szerződés felmondhatóságával kapcsolatos, arra alapított téves kereseti érveléséről. A Kúria maradéktalanul egyetértett a jogerős ítélet kifejtett indokaival, amelyekre azok megismétlése nélkül – a Pp. 424. § (2) bekezdése alapján – visszautal. A felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős ítélet helyes megállapításainak megismétlése nélkül a Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltak miatt az alábbiak kiemelését tartja szükségesnek.

[43] A perbeli kölcsönszerződés VII.1. pontja egyértelműen több, egymástól függetlenül is alkalmazható felmondási ok kikötését tartalmazta, amelyek közül bármelyik alapot adhat a kölcsönszerződés felmondására. E szerződéses kikötések (felmondási okok) közül – a kereset részbeni eredményessége alapján – egy bizonyult tisztességtelennek, a többi rendelkezést a felperesek nem is támadták. Emiatt ez utóbbi szerződéses rendelkezések alapján a felmondási jog gyakorolható. Tévesen hivatkoztak ezért a felperesek arra, hogy a tisztességtelen szerződési feltétel kiesésével ne kerülhetne sor felmondásra, hiszen a szerződés többi, a tisztességtelenséggel nem érintett része változatlan tartalommal köti a feleket, ami a régi Ptk. 239. § (2) bekezdésében foglalt részbeni érvénytelenség evidens jogkövetkezménye.

[44] Ebben az esetben tehát, ahogyan arra a jogerős ítéletben a másodfokú bíróság is helytállóan rámutatott, fel sem merült, hogy a perbeli kölcsönszerződésből kiesett tisztességtelen szerződéses kikötést a bíróság helyettesítette, vagy pótolta volna. A felmondás joga – a kifejtetteknek megfelelően – a szerződés tisztességtelenséggel nem érintett, a feleket változatlan tartalommal kötő rendelkezésein alapult.

[45] A fentiekből következően ez a jogértelmezés – a felperesek álláspontjával szemben – nem sérti, nem sértheti a fogyasztó irányelv felülvizsgálati kérelemben hivatkozott rendelkezéseivel, és nem ellentétes annak az EUB ítéleteiben megmutatkozó iránymutató értelmezésével sem.

[46] A kifejtettek értelmében a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért azt – a felülvizsgálati kérelemmel támadott részben – a Kúria a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[47] A felperesek felülvizsgálati kérelme eredménytelen volt, ekként a felülvizsgálati eljárásban pervesztesnek minősülnek. Az alperes azonban a felülvizsgálati eljárási költségeit a Pp. 81. § (1) bekezdésének megfelelően, szabályosan nem számította fel, ezért arról a Pp. 405. § (1) bekezdése és 364. §-a folytán alkalmazandó Pp. 82. § (3) bekezdése szerint a Kúria sem rendelkezhetett.

[48] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

[49] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján – a felperesek kérelmére – tárgyaláson bírálta el.

A döntés elvi tartalma

[50] I. A fogyasztói szerződésben foglalt szerződési feltétel tisztességtelensége csak akkor eredményezheti a szerződés egészének érvénytelenségét, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető.

[51] II. Amennyiben a kölcsönszerződés több, egymástól függetlenül is alkalmazható felmondási ok kikötését tartalmazza, bármelyik alapot adhat a kölcsönszerződés felmondására. Ha e szerződéses kikötések (felmondási okok) közül egy tisztességtelennek bizonyul, az egyéb szerződéses rendelkezések alapján a felmondási jog gyakorolható, mivel a szerződés többi, a tisztességtelenséggel nem érintett része változatlan tartalommal köti a feleket.

Budapest, 2025. október 28.

Salamonné dr. Piltz Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Bajnok István s.k. előadó bíró, Dr. Gáspár Mónika s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző